

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Администрацията се намиратъ въ СОФИЯ.

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Rédaction

„SOCIALISTE“
Sophie.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Абонаментът се прѣдплаща

За год. лева 10 —

„ 6 м. „ 5 —

„ 3 м. „ 2 50

За въ странство лева 14

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по 15 ст. на редъ на 4 страр.

Работници, разпространявайте вашитѣ вѣстници — „Социалистъ“ и „Работнически Другаръ“.

Централний Работнич. Печатарски Синдикатъ.

Покана.

Поканватъ се всички членове отъ Настоятелствата на разнитѣ работнически Синдикати — Дружества, нахоящи се въ столицата, да бжджтъ тѣй добри и да присѣствуватъ на събранието, което ще стане на 3-й Априлий, 2 часа послѣ обѣдъ, въ помещението на Общото Работническо Дружество „БРАТСТВО“, гдѣто ще се обмисли въпроса за по-тържественното отпразднувание на 19-й Априлий, (1-й Май н. с.) — празника на работниците.

Настоятелството.

Отъ администрацията.

Още единъ брой и се свършва първата половинъ-годишнина на в. „Социалистъ“. Обръщаме вниманието на всички ония наши абонати, които още не сж платили абонамента си за слѣдующата половинъ година, да побързатъ да направятъ това. Ний сме принудени не само да не изпълняваме поръжките, непридружени съ стойността, но и да спираме вѣстника и на ония абонати, на които абонамента истича.

„Славянската идея“ на Руссофилитѣ.

I.

Руссофилитѣ могатъ да се раздѣлятъ на три категории: 1) политически агенти на Негово Сахалинско Величество; 2) руссофилитѣ на власт и 3) руссофилитѣ съставляващи частъ отъ народната масса.

Къмъ първата категория — и безъ наша помощъ всѣки се е досѣтилъ — се отнася между другитѣ и „мастития“ Цанковъ. Половината отъ своята политическа кариера Цанковъ прѣкара въ Петербургъ, другата половина — въ руското агенство въ София. Слѣдъ това той може да се гордѣе съ титлата *официозенъ русски пълномощникъ*, да получава ауденции у Гирса и да докладва въ руското министерство на външнитѣ дѣла. Отъ тука излиза и това гдѣто той съ една удивителна безцеремонностъ спове между Петербургъ и София, — София и Петербургъ сжко както единъ чиновникъ отива отъ къщата си въ канцеларията и отъ канцеларията въ къщата си. Като слуша за дѣлата на Цанкова, човекъ, неволно, се пита: *негова мисль да ли е русинъ или българинъ и безъ колебание заключава послѣдното.* Още повече, като узнае, че въпросния „мъченикъ“ и „страдаецъ“ получава отъ 9 години насамъ — кой знае да ли не и по-рано? — по 500 рубли на мѣсець, когато Пѣтръ Стапчовичъ получавалъ само по 200

— Къдѣ отивате „лѣдо“ Цанковъ?

— Отивамъ си въ Петербургъ да заведа въпучетата си.

Къмъ втората категория руссофили се

отнася „Прогрессъ“ съ своитѣ многобройни щабове: министри, южнобългарски депутати, кметове, окръжни събѣтници и т. н. Ето че рускиятъ вѣстникъ захващатъ да се съмѣватъ въ „русофилството“ на „Прогрессъ“, да го подозиратъ въ „измѣна“ и да патикватъ. Поведението на рускиятъ вѣстникъ сѣри много *честотеления* „Прогрессъ“ и го кара да произнася слѣдующата фраза:

— „Развѣ рускиятъ вѣстникъ още не сж разбрали смисльта на събитията, които сж станали у насъ отъ 18 май насамъ?“ Суворинъ, Мещерский, Новиковъ и други руски Велчеви съ изумление гледатъ, защото тѣ не разбиратъ думитѣ на „Прогрессъ“. По отношение къмъ Руссия работитѣ си върватъ накъ по старому. По ето лъва се нескромния читателъ и разрѣшава недоразумението:

— Какво ли стана отъ 18 май насамъ?!

— Хм. . . . , да

— Много просто: „*прогрессиститѣ*“ *дойдоха на власт*. Тѣ сж *днесъ правителство* и въ *силата на нощата*, сж принудени ако искатъ да останатъ едно *българско* правителство, а не руска политическа агенция, да тръгнатъ по сжщия пѣтъ, по който вървѣхъ и Каравеловъ, и Цанковъ, и консерватори, и либерали, когато бѣхъ на власт т. е. да идатъ *противъ* Руссия.

Третата категория руссофили е онѣзи политическа безформенна масса, въ въображението на която наредъ съ въспоминанията за Крали-Марка и „Тритѣ брати и Ламията“ сж се запазили въспоминания за величнето на „Матушка“ Руссия.

— Стига дѣдо Иванъ да испрати една дузина донски казаки и всичко ще се свърши. Това сж въспитаниитѣ на легендата и преданието, които отъ своя страна сж създаване на една закъспела въ политическо и икономическо отношение епоха. Тази трета категория е изобилно разпрѣсната изъ цѣлия народъ. Нейнитѣ членове най-вече се рекрутиратъ изъ срѣдата на онѣзи масса „добродушни“ и богобоязливи селяни, отъ гдѣто черпятъ най-голъма сила всички реакционни партии, били тѣ руссофилски или руссофобски. Съ двѣ думи това е онѣзи дребна буржуазия по положение и по духъ, облечена въ потури, учителско сетре или чиновнически фракъ, който посреща и прави овадии на Цанкова, Каравелова или Климента, на Стоилова, Стамболова или Величкова.

Всѣка една отъ горнитѣ три групи би могла да бжде подраздѣлена на нѣколко малки групички. Така напр. първата група — *политическитѣ агенти* могатъ да бждатъ раздѣлени на *тайни* и *явни* политически агенти. Къмъ първитѣ се отнася „Съгласие“ съ философитѣ на което ще позанимаемъ днесъ читателя си.

Когато пилуция тѣзи редове бѣше ученикъ въ IV отдѣление, неговия учител по *Отечествено* достоуважаемия Д. Стапчовъ — нѣ който съвсѣмъ не уважаваше ученическитѣ гърбове — често расправяше за *бжджцето* на България. Той говореше особено за онова врѣме, когато *всичкитѣ славянски* народи ще се следиятъ подъ *крилото на Руссия* — тѣхната *най-голъма сестра*, която ще завладѣе цѣлия свѣтъ. Тогава за славянското плѣме ще настѣпи благоденствие и щастие, а

за българския народъ въ частности ще се повърне *златния вѣкъ* на Симеона, когато, споредъ думитѣ на Венелина, златни и сребърни кония лѣтели подъ стѣпцето. Освѣтъ това — не помня сега какви основания изброяване за това почтенния учител — ний българитѣ цѣли сме да се ползуваме отъ голѣмото благорасположение на Руссия. Така до като къмъ Чехи, Сърби и Черногорци, Руссия ще се ограничи съ единъ видъ пасивно покровителство, на насъ българитѣ тя щяла да даде, ни по-вече, ни по-малко, а цѣлъ Цариградъ. . . . До толкова ний, ученицитѣ, се унасихме отъ пророчествата на нашия свѣти Или, щото забравихме да го попитаме: „г. учителю, ами Руссия като *най-голъма сестра* ще ли подръзва ушитѣ на своитѣ по-малки сестри, когато послѣдитѣ не слушатъ, или тя ще се откаже отъ тази привилегия на голѣмитѣ къмъ малкитѣ, която, вий напр., практикувате безъ стѣснение?“ . . .

Отъ тогава насамъ се изминаха около 11 години; пророчествата на нашия учител не се сбдгнаха, нѣ това не изъ пречи днесъ да се повтарятъ: „*Нима нито съмнение*, нима в. „Съгласие“, че Руссия ще бжде на висотата на своето положение готова да играе важната роль, която бжджцето опрѣдѣли на *Славянството*; понеже слѣдъ *Гърци, Латини, Франки и Теотони* иде редътъ на Славянското племе во главѣ Руссия“.

Г-жа „Съгласие“ не ни казва да ли нейния любовникъ — Руссия ще успѣе да покори цѣлия свѣтъ. Защото до нѣкъдѣ е удивително какъ Руссия ще дойде до „висотата на рольта, която бжджцето ѝ опрѣдѣляло“, до като тя не покори „Франкитѣ“ и „Латинитѣ“, т. е. двепната си *сюзница* Франция, до като не унищожи „Гърцитѣ“ — други свои сюзници. Ако „Съгласие“ не ни казва, то е защото таква работи не сж за казване. Тѣ трѣба да се прѣдполагатъ и да се знаятъ, само *между насъ*. Мислете: въ сжщото „Съгласие“, въ сжщия брой на първата страница се казва, че Австрия ще разбере, колко малко е направила да ни смрази съ Руссия, „защото гласътъ на Пѣва подкрепенъ отъ тоя на *Сена* (какъвъ образенъ стилъ! какъвъ образенъ стилъ!) ще бжде въ полза на България и на пейнитѣ интереси“. Слѣдъ това, ако „Съгласие“ каже *открито*, че славянитѣ ще унижатъ „Франкитѣ“ и „Латинитѣ“ т. е. Франция или „Сена“ казано на образния езикъ на „Съгласие“, това ще излезе *негитро и недипломатично*, а г. Македонский претендира да е и хитрецъ и дипломатъ. Но това което въ в. „Съгласие“ се само подразбира много лесно безъ всѣкаква дипломация, чисто по воински, ни съобщава русския офицеринъ Бендеревъ:

„Незабравяйте, пише Бендеревъ, че въ ний *скоро орне* тя (Руссия) ще бжде „вернителница судьбъ“, не на Българския народъ само, но и на много *велики и можшественни господарства*. Знайте че грубата сила отъ която още надълго ще зависи сждбата на царсвата е на страната на нашата млада покровителка Че „младата“ Руссия скоро ще бжде „вернителница судьбъ“ въ това, слѣдъ убѣдителнитѣ аргументи на бившия „сливненски герой“, а сегашния русски децникъ, и съмнение не остава. Слѣдъ това може

да бъде въпрос само да ли Русия ще ни даде Цариградъ както предричаше нашия учител Станчовъ. Тука вече трѣба да прибегнемъ до авторитета на „правственната чистоплътност“, сир. г. Ризова — повѣренника на „единъ отъ рускитѣ господарствени мѣже“: „Нашето политическо обединение само Русия може да ни го даде“ заявява г. Ризовъ споредъ думитѣ на единъ „руски господ. мѣжъ“ исповѣдта на когото той счита за „пѣна и върна формулировка на руската политика спрямо България“. Но нѣма нито единъ български шовинистъ за когото въ „обединена“ България да не влиза Цариградъ.

Слѣдъ всичко горѣприведено русофилиътъ ще изхвѣнѣе на своята политика на „припателностъ“ ако не ни поблагодарятъ за услугата, коитомъ направихме като разпространяваме тѣхната „философия“ въ масата. Сжко така трѣба да ни благодарятъ Вазовци, Молловци, Бобчевци и други членове на „Народната партия“ за гдѣто дадохме публичностъ на толкова скѣпната за тѣхъ „славянска идея“. Нека бжде позволено напоконъ и намъ да направимъ нѣколко забѣлѣжки.

Въ какво се състои „важната историческа роль която бждѣщото опрѣдѣля на славянското племе во главѣ Русия“? — Да покори народитѣ и да завладѣе Цариградъ. Но въ сжщностъ всичко това ще върши Русия която за в. „Съгласие“ е синонимъ на цѣлото славянство. „Историческата“ роль на Русия която ще ѝ предостави надмощие надъ цѣлия свѣтъ е, по мнѣнието на тѣзи политикани, положително историческа роль и за *цѣлото славянство*. Но каква полза, ако не върда за насъ *Българитѣ*, въ случай че *Русия* покори цѣлия свѣтъ. — „Ще ни даде Цариградъ“ ви отговаря Д. Станчовъ. „Ще ни обедини политически“ притуря Д. Ризовъ. Защо ще ни даде Цариградъ, а не ще го вземе за себе си? Защо ще ни обидени политически, а нѣма да ни направи „Задунайска Губерния“? — *Защото сме нейна сестра* ви отговарятъ всички въ единъ гласъ. — Но Полша бѣше сжко *нейна* сестра, защо Русия не само не ѝ даде Берлинъ или Виена, ами ѝ распокѣса съ съучастieto на „тевтонитѣ“ т. е. Прусия и „Коварна“ Австрия? — Затова защото Полша не ѝ послушна, не водеше „най братска политика“ ви отговаря г. Ризовъ на 109 стр. въ своята „Разлагающа се България“. — Значи не е достатъчно да бждемъ *славянитѣ* за да спечелимъ благоволенieto на Русия но още трѣба да бждемъ *послушнитѣ*. Както виждате величieto, на бждия „Златенъ Симеоновъ вѣкъ“ на България ще съвпада съ най голѣмото нейно послушание. Но не само това: тука слѣдва още друго, още единъжъ се потвърждава акта четтъ парѣчената „славянска“ идея е една чиста *русска* идея. Русия иска да стане „вершителница судебъ“, тя приканва *славянскитѣ* народи да ѝ помогнатъ защото *тя* се стрѣми къмъ една *славянска* идея; ако ли же тѣзи народи се откажатъ, то Русия ще *развърже и тѣхната* съдба. Въ случай на непослушание славянскитѣ народи ще испитатъ участъта на „Франкитѣ“ „латинитѣ“ и „тевтонитѣ“: всичкитѣ, безъ изключение, распокѣсани и побѣдени, ще вървятъ подиръ триумфалната колесница на руския Цезарь. Така: „славянската идея“ е една чиста руска идея. Обаче Русия е една *деспотическа* страна гдѣто народа е безмѣлвна масса, гдѣто всичко се върши отъ една шѣпа дворни и отъ бюрократията во главѣ царя. „Славянската идея“ е излезла отъ чиновническо-дипломатическата канцелария, отъ същата тѣзи канцелария отъ която излезе и завоеванието на Полша, Финландия и Кавказъ, отъ която излезе преслѣдванието на бждното еврейско население, преслѣдванието на рускитѣ демократи, сжщата тѣзи канцелария която злорадно поздравлявае опази година реакционнитѣ дѣйствия на французкото и италиански правителства („Французитѣ трѣба да дойдатъ до убѣждението че имъ трѣба царъ“ викаше князь Мещерский) както и тѣзи година на германското, тѣзи канцелария — която би искала съ една каква вода да удави всѣко прогресивно движение въ Европа което посред-

ственно и непосредствено подконава основитѣ на руския царизмъ. „Славянската идея“ излезла изъ такава една среда е вече не само една чиста руска, но и една въ *висока степенъ реакционна идея*. Руския царизмъ не може да роди освѣтъ най вредни идеи както единъ шиповникъ не ражда освѣтъ шипове.

К. Р.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— Излѣзе отъ печатъ IX книжка отъ списанието „День“.

— Отъ патриотизмъ. По случай княжеския празникъ на 14-и за юбилей на Екзархията на 28 Февруарий т. г. Гранадеката селска община, Кулеско, съ своя кметъ е похарчила 150 л. за пиянство, освѣтления и пр. Забѣлѣжете това е една отъ най бѣднитѣ общини и при това на учителя ѝ Воденичаровъ не бѣха заплатени нито петъ пари за 4 месеци. Тѣмъ тогава г. Воденичаровъ е испиталъ юмруцитѣ на кмета и едва билъ спасенъ отъ селенитѣ, за гдѣто се осмѣлил да иска пари; раскѣсанитѣ му обуща и дрѣхъ не искали вече да му служатъ, но той самъ трѣбва да гладува, когато се прѣскаатъ пари за... *освѣтление и пиянство*! Ама, че патриотизмъ! Още една добра реклама за княжески и екзархийски празници. Учителъ хлѣбъ нѣма да бжде, а кмета съ аркадитѣ си пие и прѣска народни пари въ честъ на князе и екзархи.

— Г. Ризовъ става втори пътъ ни пита гдѣ сж нашитѣ обещаи статии по „вѣнчаната политика“. Заявяваме, че *още отъ 46-и брой, както обѣщахме на читателитѣ* си, сме започнали тѣзи статии. Не сме ний криви, че г. Ризовъ е очаквалъ да види буквитѣ И. С. подъ тѣхъ. Види се, той не обича да чуи истината скрѣпена съ други букви.

Интересното е, че г. Ризовъ който, както ни явяване въ своята брошюра, билъ привърженикъ на тази военна тактика, да съсрѣдоточава всичкитѣ си сили въ даденъ моментъ на извѣстенъ пунктъ, е изгърмѣлъ вече всичкия си русофилски барутъ. Уводната статия въ 8-и брой на „Мл. Бълг.“ е сплетена отъ унижающи самохвалства, здѣкани повторения и плачове. Само единъ новъ аргументъ изважда Ризовъ на лице: българитѣ имали страхъ отъ Русия и биле предани на нея: този аргументъ Ризовъ черпи отъ едно ношно похождение на растреления Паница. Жалки политикни били наистина тѣзи „демократи-русофили“. Като имъ гледане човѣкъ първоначалний налѣтъ бая би се излѣгалъ да глѣда нѣщо като животъ у тѣхъ... Тѣ били мъртво родени, тѣзи привърженици на военната тактика. Нѣма вече никакво съмнение, че г. Ризовъ и относително рускитѣ условия за помирението е билъ сжко тѣй пустниатъ на 1-й Априлий, както и по съобщената отъ него легенда, че ромѣнскій кралъ билъ посѣтитъ нѣкога редакцията на единъ анти-династически вѣстникъ.

Интересенъ политикъ въ всѣки случай ни испрати „матушката“ да ни примирява à tout prix.

— Пишатъ ни отъ Брѣзникъ, че кореспонденцията на брѣзничане пакъ испитвала нѣкаква инквизиция отъ тамошното пощенско управление и че пристигала по назначение една слѣдъ 8—10 дена. Съобщаватъ сжко отъ Ломъ, че п. началника на т. пощенската станция, често отказвалъ на *никои* отъ посѣтителитѣ да извърши поржкитѣ подъ прѣдлогъ, че сега си ималъ работа, та да отидели на другия денъ и др. подобни. Тоя господинъ, види се, иска да работи като турскитѣ бейове и каимаками.

— По поводъ на една литературна вечеринка, която се е дала неотдавна въ Казанлъкъ и въ която сж взели участие нѣколко души отъ народнитѣ учители, всичко буржуазно въ Казанлъкъ се е раздвижило за да напакости на тия учители. Вечеринката е имала единъ въспитателенъ социално-политически характеръ, но тѣй като въ нея имало много обезпокоително за дембелника на властъ имеюцитѣ, богаташитѣ и нѣкои понове, ти се нарече *безправствена* и чорбаджийската клика иска отчислението на нѣкои учители социалисти. Като ви говорятъ за правственностъ, би трѣбвало да очаквате отъ казанлъжскитѣ противници на социализма да бждатъ сами правствени. Но както на всѣкъждѣ, най върлитѣ гонители на социализма въ Казанлъкъ сж най развратнитѣ хора, оплули, опозорени въ разни нечисти сдѣлки и мръсени подвизи, които само отъ страхъ предъ иропагандата на благороднитѣ и високитѣ идеи на социализма, се сѣбчатъ за правственостъ. Нека казанлъжскитѣ буржуа знаятъ, че исклучванието на нѣколцина учители социалисти хич не може да имъ помогне, колкото *тѣхния* човѣкъ Величковъ и да има нѣколко сърдце къмъ тѣхъ; *безправственицитѣ* преди *всичко* нѣматъ право да говорятъ за *правственностъ*; ако властѣта помага и защищава лѣжкитѣ, крадитѣ, гешефтаритѣ, то социализма отворя очитѣ на казанлъжскитѣ работници и занаятчин, отъ трудѣтъ на които живѣятъ дембелитѣ.

Студентството и в. „Прогрессъ“.

„Прогрессирующитѣ“ господа около „Прогрессъ“ колкото по натакъкъ отиватъ изъ пѣти на „спасение отечеството“, толкозъ по-силно смѣкватъ своята „прогрессивна“ маптия, въ която тѣ искатъ вѣчно да останатъ забулени. Касае ли се въпросѣтъ за защита на правителството на „свободата и законността“, иска ли се да бждемъ проповѣдници и поддържници на крайно мракобѣсни и реакционни въззрѣния — при всички подобни случаи нашитѣ „прогрессисти“ съ особенна охота сж готови да почерпятъ акжлъ отъ агитаторитѣ на повото учение: „*изясете свѣтитѣ*“, за да омаятъ насетитѣ околната срѣда съ своитѣ чудесни либералничества и четение „морали“. Едноврѣмешни „Прогрессъ“ (отъ 1 год.) и *сегашний* сж два лица отъ най-голѣма разлика. Чудесно „Прогрессъ“ се е въсползувалъ отъ Дарвиновото учение за „приспособлението на видоветѣ“ къмъ околната срѣда. Колко майсторски иска да играе той, ролята на една дрипелъ „Свобода“, на единъ „Миръ“, или, ако искате, на едно бждѣще „Знаме“, или „Народни Права“! Ний не би прѣзирали толкозъ „Прогрессъ“, ако той да не бѣ дошелъ тѣй *ръзко* въ противорѣчие съ цѣлата си напрѣжна дѣятелностъ, ако той отъ служителъ на прогресса, да не се прѣвърна въ горѣщъ защитникъ и *служителъ на мрака*.

Нѣма въпросъ, гдѣто „Прогрессъ“ да не е искривявалъ ловко своята съвѣсть, щомъ това сж изисквали „*обстоятелствата*“, или интереситѣ на дворцовата партия. Искуството на единъ вещь гйзобойджия, на единъ добъръ „прогрессистъ — регрессистъ“, регрессистъ — прогрессистъ“, е било всѣкога въ услугитѣ на нашитѣ „прогрессисти“.

За да блѣсне *правствена* голота на „Прогрессъ“ и неговото реакционно направление, ний нѣма нужда да надникваме дълбоко въ неговото недавнашно минало, нито пъкъ да се омаяваме отъ неговитѣ „морали“, които той по старъ навикъ не е забравилъ още да употребява; доста е да се вгледаме само въ една негова статия.

Такава статия — въ свързка съ която и ний писаме горнето е напр., помѣстената въ бр. 46 статия: „*студентския въпросъ*“. Въ цѣла една и половина колона редакторитѣ на „Прогрессъ“, искатъ да прокаратъ една основна мисль: именно да докажатъ, че студентитѣ сж едни *безправни сжщества*, които, за да запазятъ степенитѣ си, сж длѣжни да се покоряватъ на всичко. Ратницитѣ на „Прогресса“ искатъ да убиятъ въ младежѣта всѣко по-свободно и по-сериозно поминѣние, тѣ желаятъ да надхчатъ младежѣта само въ духа на раболѣпнието, да затвърдятъ рабскитѣ ѝ истинитѣ. За туй и тѣ, като казватъ, (по старъ навикъ, като всѣки ренегати) че „нѣмне да бжде за окайване оная младежъ който за единъ залѣкъ хлѣбъ е принудена да носи обиди отъ когото и да било“, дава имъ едно срѣдство за самозащита: *ако студентитѣ се считатъ за онеправдани, да напустнатъ училището*.*) Наистина, голѣми права дава „Прогрессъ“ на нашитѣ студенти! За расширение на тия права още по вече на насъ не остава друго, освѣнъ да прибавимъ, че студентитѣ слѣдъ това, т. е., слѣдъ като напустнатъ (или бждѣтъ исклучени), иматъ право и сж длѣжни да посѣтятъ казармитѣ, за да вкусятъ насила и отъ благата на военщината! „Тия работи сж толкозъ ясни“, щото ний се „удивляваме“, какъ „Прогрессъ“ не се е досѣтитъ да ни ги каже по отрано.

А толкозъ по-вече „сж ясни тия работи“, щомъ знаемъ какво положение заема „Прогрессъ“. — Той е официозенъ органъ. „А на *всѣкъждѣ* положението на официознитѣ органи е *сжщно*, за да не кажемъ за сжжалывание. Вчера тѣ поддържатъ едно, днесъ съвѣмъ друго, и право противоположно на вчерашното. Както имъ се подсвири, тѣ така и запѣватъ“.

(Прогрессъ, год. I, бр. 7—8).

* Стамболовъ казваше чрѣтъ „Свобода“, който не харесва България при неговото управление, да отиде вънъ отъ нея да живѣе.

Когато са писани тия, цитирани от нас редове, редакторът на „Прогресът“, като че са имали пръв вид своята бъдеща еволюция. И важното е че тия мисли са изказани по повод осъществения, хулител, които тогава-пната официозна преса сипеше върху българската студентска младеж. Какво съвпадение! Напръв „Свобода“, „Пловдив“, „La Bulgarie“ — сега „Прогресът“ и *tuti quanti*...

Когато българските студенти протестираха против грозната реакция (измънението на конституцията), тогава нашите „прогресисти“ не мислиха така за студентите. На нападенията на „Свобода“, за която студентите бяха „момчети“, „магарешко трънче“ и пр., тй остро отговори, че „българските студенти имат право на протест“, против всяка реакционна мърка...“ на зачаканите на „Пловдив“ тй се исмъха а на бацниските паставления, които тогава „La Bulgarie“ отправяше към студентството, тй достойно възрази, че студентите не могат да *сложат* до уредна на платените чужденци и да приемат тйхните съвети...“

Защо сега такава еволюция в главите на „прогресистите“? Защо сега „Прогресът“ иска от студентите „сторонници на сериозните занимания“, т. е., хора невълнуващи се от нищо? Защо „Прогресът“ прибъгва до такива унижения, щото да казва, че „цялото Висше училище щеше да се затвори до извѣстно време — (пѣщо, което много се ще на „демократа“ Величкова, за да се изчистят „негодните“ — социалистите), до гдѣто се намѣрят други младежи, които ще пожелат да се учат сръщу степенния от 80 лева (какъв назарлъкъ!), като ще се общават с се подчиняват на съществующите в училището правила“ и професорски произволи ще прибавим ний? Накъсо, защо „Прогресът“ тй силно се възмущава от вълненията и протестите на студентите?

Защо? — На това самъ „Прогресът“ си отговори:

„За проникателния читател не е трудно да отгатне причините на всичко това. Достатъчно е да си спомни, че тй [в. Свобода, „Пловдив“, а сега самия „Прогресът“) са официозни органи“. [бр. 7 и 8. г. I]. Бай Величков мрази „негодните“ студенти, които не са опаска на придворната клика, това трѣбва да стори и „Прогресът“. Ако нашите студенти правиха овални прѣдъ разните дворци, ако тй се възхищаваха от Стоилови — Пачевци и пр. реакционери, тогава тй щѣха да бѣдѣт величани от „Прогресът“, тй както „Свобода“ ги величаше, когато тй бѣха опаска на нейните патрони...“

Но щомъ това тй не вършитъ, щомъ тй искатъ да се исправятъ на собствениите си возѣ, да се освободятъ отъ всяка опека и цензура, щомъ тй искатъ да си извоюватъ известни права, неоспорвани отъ никого на Западъ — тогава трѣбва да имъ се хванатъ юздитѣ, тогава трѣбва да имъ се напомни, че държавата иска „новински“

Такава е логиката на всички *ренегати*, позорно отетжливни отъ своите убѣждения, които въ угодничеството си за рекомандация — ставатъ по жалки реакционери, отъ колкото самите реакционери.

Занаятчиите търсят лѣкъ на положението си.

Варненските занаятчици обучаващи, членове отъ дружеството имъ *Трудъ*, както и не членове, се събрали на 13 Февруарий т. г. и за поддържане на занаята си свързали помежду си единъ договоръ. Единъ екземпляръ ни е пратенъ за обнародване, но пожеже вѣстника ни е малъкъ, ний отбѣлзваме самоцѣлѣта на договора, която е: никой отъ подписаните го да не отпуща никому изработена стока въ кредитъ и никой да не поправи обуча, изработени вънъ отъ България. Нарушението на договора ще се глобява, ако е нужно, и по съдебенъ редъ. Какви ще бѣдатъ най блиските добри съдѣствия на този договоръ, неможе да се предвиди; но въ всякъ случай, това е едно отъ привременните и слаби мѣрки, къмъ които занаятчиите често прибѣгватъ отъ нужда да закрѣпятъ своето положение. Роби на единъ черенъ и неблагодаренъ

трудъ, отъ 12, 14, 16 ч. на денъ, жертви на безсѣнни пощи особено прѣдъ Великденъ и други голѣми празници, измѣчвани отъ малки кярове и отъ всѣкидневни си поминѣкъ, принудени да изхранватъ по нѣкога многочислени семейства, сиромасите занаятчици са готови да се условятъ за всяка мѣрка, която може да имъ донесе поне трохица добрина, та ако ще би утрѣ и да не имъ помага вече; така и варненските обучаващи се сдружили и съговорили да не отпущатъ стока въ кредитъ и да не поправятъ чуждестранни обуча. Злото не е само въ чуждестранната стока и въ кредита. На таласъма ржѣтѣ пакъ си оставатъ развѣзвани, както, върваме, и варненските обучаващи да го виждатъ. Тоя таласъмъ се крие въ голѣмите обучаващи работилници по всички голѣми градове на България, гдѣто десетки калфи и бивши майстори изработватъ стока, която не принадлежи тѣмъ: той се расхожда и по сръдъ бѣлъ денъ по пазарниците. Тоя таласъмъ е конкуренцията на голѣмите капитали, които и безъ външни стоки, събави малките и слабитъ занаятчици. I. I.

Настоятелството на Ц. Р. Ш. Синдикатъ, поканва членовете да присѣствуватъ на събранието, което ще стане на 2-ий Априлий, 2 часа слѣдъ обѣдъ.

Помощи за софийските стачници.*)

Отъ по прѣди 710-90
Търново П. Пачевъ 50 ст., Н. П. Чуконъ 50 ст., Н. Г. 50 ст., Свѣд. П. Геронъ 20 ст., Нв. Мер. 50 ст., С. Спасовъ 50 ст., Хр. Пеневъ 30 ст., Нв. Димитровъ 50 ст., Н. П. М. . . . 50 ст., М. Х. . . . 25 ст., Георги Стефановъ 30 ст., С. Кунджовъ 30 ст., Н. Петковъ 30 ст., Зах. Сп. Недевски 1 л., Хр. Геленовъ 30 ст., Н. Т. Даскаловъ 30 ст., Неновъ 30 ст., Х. 20 ст., А. 40 ст., К. Я. Шекерджиевъ 30 ст., Д. Димитровъ, словослагателъ 4 л. 11 л. 95 ст.

Нови Пазаръ отъ социално-демократическата група . . . 22 л.

Кюстендилъ, отъ Педагогическото училище. . . . 5 л. е. Сабалин, двама работници 2 л.

Сливенъ, отъ една социалистическа група . . . 15 л.

Руссе, Ф. Н. Пинтевъ . . . 1 л.

Севлиево, По причина на станалата стачка отъ страна на другарите ни работници, ний, като незабравяме интересите на 120 души и като желаемъ сполука на предприетото дѣло, братски си подаваме ръката на истинските борци. [Писмото писано прѣди прекратяването на общата стачка] Н. Мутафовъ 5 л., Р. Райновъ 1 л., Ц. Бобева 2 л., Х. Мутафчиева 20 ст., Х. у. З. 30 ст., Е. Хубинова, словослагателъ 1 л., М. Ивановъ, словослагателъ 1 л., А. В. С. 50 ст., Т-въ 1 л., С. Вакърджиева 1 л., Хр. Ганушевъ, шивачъ, 60 ст., (х+у) 2 50 ст., Нивовъ 50 ст., Нв. Х. Ванковъ 50 ст., М. Шевъ 1 л., Х. Х. 1 л., нѣколко 1 л. 10 ст. 18 л. 70 ст.

Фрибургъ (Швейцария) отъ соц-демокр. група на бѣл. студенти 16 л. 75 ст.

Видинъ, П. Ивановъ 50 ст., Хр. Коновъ 60 ст., Величковски 50 ст., единъ учителъ 55 ст., Коларовъ 40 ст., Х. 60 ст., Х. Нв. 50 ст., Левски 50 ст., Димитровъ 55 ст., Ст. 50 ст., гдѣ Димкова 40 ст., „Дела Австрия“ 40 ст., „Свѣтътъ“ 1 л., „Свѣтътъ“ (б. р., свѣтътъ“ се наричаше д-ръ М. Пачевъ) 1 л., Т. З. Петровъ 50 ст., Велковъ (Евгений Сю) 50 ст., нѣкой си 1 л., 10 л.

Кюм, За стачниците, борците на работ-дѣло С. 1 л., Брати Найденови, ботушари 1 л.; Н-въ 2 л., Р. 1 л., А. 1 л., С. Ивановъ 50 ст., Юр. Коновъ, шивачъ, 50 ст. . . . 7 л.

Габрово, Да живѣе осем-часовия работенъ денъ! М. Хаджидевъ 1 л., Нв. Банчевъ 60 ст., Ст. Павлевъ 50 ст., Нв. Пачевъ 20 ст., Нв. Давуровъ 20 ст., Нв. Сладкаревъ 30 ст., Хр. Веновъ 20 ст., Хр. Стаменовъ 50 ст., Ат Драганевъ 50 ст., М. Ивановъ 40 ст., Н. Миховъ 20 ст., Хаджидевъ 20 ст., Ст. Гурко 20 ст., Ст. Н. 20 ст., Антоновъ 20 ст., К. Н. 10 ст., Умиковъ 30 ст., Дончо и единъ 60 ст., Великовъ 30 ст., Ангелова 30 ст., К. Ст. 50 ст., Н. Дерибеевъ 40 ст., К. Р. 60 ст., С-ва 20 ст., Ст. Петковъ 50 ст., Н-въ Стояновъ 30 ст. 10 л.

Ангеловъ Отъ една група работници 5 л.

Янтъ (Ромъния). Ромънския виденъ социал демократъ Жонъ Надежде отъ Букурещъ, членъ отъ централния комитетъ на р. социал демократическа партия, като пожелава отъ името на пожертвователите успѣхъ за борбата на софийските раб печатари, праща събраните помощи отъ Янските печатари работници 40 л. зл.

с. Била Черкови, Павлин, окоп., Петръ Трифоновъ, учителъ 2 л.

Рахово З. 4 л.

Казанлъкъ Ст. Казанджиевъ 2 л., Ан. Анкинъ 50 ст., А. Поповъ 3 л., Единъ цигуларъ 1 л., Б. Шнес 2 л., Георги Недѣлковъ 2 л., 10 л. 50 ст.

Ст. Загора Отъ нѣколко граждани 14 л. 75 ст.

Бялоградскъ, Отъ приятели на работническото дѣло 16 л. 25 ст.

Габрово П. Нестомировъ 3 л., Н. Аврамовъ 2 л., Н. Велчевъ 1 л., 6 л.

Лисковецъ Хр. Костовъ 1 л., Т. Богдановъ 1 л., Н. Николовъ 1 л., Б. Нейчевъ 3 л., Нв. Мариновъ 1 л., Тодоровъ 4 л., 11 л.

Брюкселъ Бельгия Отъ федерацията на белгийските студенти социалисти 20 л. зл.

Отъ българските студенти 10 л. зл.

Видинъ Отъ българските студенти 8 л.

Приславъ Отъ една група граждани 17 л. 80 ст.

Отъ с. С. Чин-Махле Г. Георгиевъ 0-50 л.

Попово Отъ нѣколко селски учители 3 л.

Харманлици Да живѣе работническото дѣло! Бѣла група работници 7 л. 25 ст.

Всичко до сега 978.70 л.

*) Тѣзи помощи са получени прѣди да стане извѣстно на всички, че всеобщата стачка на печатарите въ София се е прекратила, вслѣствие на което е прѣкретена и под-писката въ в. „Социалистъ“.

Челобитието на в. „Стара Планина“

Освободителката на българите отъ Турция, т. е. руския народъ се мисли и се сърдилъ на български, казва в. „Стара Планина“. Адажеба за какво ли ще бѣде това? Какво са направили българските работници, селяни и занаятчици на руските, когато и единъ и другъ са брата по тегло, се нитатъ вий. А то работата била въ туй, че не руския народъ, а руските тиранни се мислели, пъкъ на редакторите на „Стара Планина“ сърдцето треперяло, че тѣхните батювци отъ руските министерства и палати не искатъ да имъ подадатъ ръката та да се задържатъ повече време на власт. Но *Ст. Планина* не държи смѣтка на думите и съвѣстѣта си. По-надолу ти казва: „сега като този народъ (българския) е ударилъ челото о земята предъ освободителката (разбирай царъ Николай II б. р.) и иска прошка за осъществителите, нѣма ли да се по-видигне отъ земята, та поне да му се каже: „стига! у насъ (т. е. у Николай и правителството му) има великодушие“. Пакъ се пита: кой е, джанъмъ, тоя народъ, който ударилъ чело о земя. Иде ви на умъ кой: тй са редакторите на *Ст. Планина*, които за да скубятъ затворниците въ Пловдивъ, удриятъ съ челата си по праговете на софийския дворецъ; редакторите на *Прогресът*, които, като продали своята съвѣстъ, искатъ и студентите да си я продадатъ за 80 л. мѣсечна стипендия; редакторите на *Миръ*, които асѣ задруго не ги бива, освѣтъ за челобитие; депутатите отъ болшинството; г. Стоиловъ, който си чуи кръста и удри чело о праговете на военските канцелирии; г. Цанковъ, който сега отиде, па и отъ по напредъ, удри чело по петербургските канцелирии и т. н. Но какъвъ е този народъ? Та тоя „народъ“ ако ще би и главата да си разбие, а не само челото да бие о земя, за насъ е все едно.

А народътъ, дѣйствителния народъ никога не е удрилъ чело о земя предъ когото и да било. Той нѣма нужда да иска прошка отъ руската тирания, защото тиранията на ний народъ не може да бѣде съдия. Той нѣма нужда да иска великодушие отъ ония, които го нѣматъ, отъ ония които го нѣматъ най-напредъ за своя, за 30 пѣти по многочисленния отъ насъ народъ.

Осърбителния языкъ на *Ст. Планина* къмъ народа е языкътъ на влѣчугите, какъвто е редакторътъ и С. Бобчевъ. Само хора като Бобчевъ, който едно време ходи въ Петербургъ да иска руска окупация за България и който въ Н. Събрание водене всичките съединисти да се влѣкатъ по очите си предъ Стоилова, могатъ да говорятъ, че народа е падналъ на челото си предъ руското правителство. Осърбленията, които Бобчевъ, безъ срамъ и стѣснение, хвърли въ очите на цялъ народъ, изхождатъ изъ душата на такива патриоти, патриотизма на които се купува за пари. Работниците, които гордо и смѣло са повели своята борба за братството, равенството и свободата на хората и народите, ще си спомнюватъ винаги за такива патриоти.

Войновъ.

ВЪНКАШНА ХРОНИКА.

— За да се види колко е напредъналъ *Социализма въ Франция*, привеждаме тукъ нѣколко редове, извлечени отъ една дописка на „Vorwärts“ изъ Парижъ: В. „Gaulois“ расказва, че единъ денъ слѣдъ избора на Faure а за президентъ, министерството Ribot мислило да растури парламента съ глупавата надѣжда да се освободи по този начинъ отъ социалистическите депутати. Но прѣди да се рѣши на това, попиталъ префектите за положението на работите въ тѣхните департаменти. И отговоритъ, които получили, го отклонили отъ охотата му да растури парламента. Префектитъ обяснили, че е малка надѣждата да се намали числото на социалистическите депу-

„СОЦИАЛИСТЪ“
излиза във Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Административната се намиратъ
въ София.

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

За обявления се плаща по
15 ст. на редъ на 4 стран.

СЕДМИЧНА ПРИТУРКА

НА

„СОЦИАЛИСТЪ“

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

Абонаментътъ се публикува

За год. лева 10 —

„ 6 м. „ 5 —

„ 3 м. „ 2 50

За въ странство лева 14

Особно за притурката абонаментъ не се приема.

Единъ брой 10 ст

Съ притурката 15 ст.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Rédaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Капитали зма баща на социализма.

Раздѣлението на труда и машинитѣ все повече и повече се въвежда въ индустрията. Изработване на продуктѣ е станало обществено. Никой не може сега да каже, че той е искара въ извѣстенъ продуктъ, че продуктътъ е неговъ. Индивидуалното изработване на продукта се е замѣстило съ общественно. Обаче, срѣдновѣковната индивидуална форма на присвоение си е останала. Владѣтелят на оржидията за производство — собственикътъ си присвоява продуктѣ на тия оржидии, макаръ тия продукти да сѫ плодъ на неговия, а на чуждия трудъ. Плодовете на общественния трудъ се присвояватъ отъ капиталистѣ. Явява се противорѣчие между общественото изработване на продуктѣ и капиталистическото имъ присвояване. Туй противорѣчие се усилява толкова повече, колкото старитѣ способи на производство се избѣскватъ отъ капиталистическия. Усилването на тоя процесъ натрупва оржидията за производството въ ръцѣтъ на една класа, а другитѣ класове ги приравнява съ класата на обезнаслѣнитѣ, на пролетарията. Тая концентрация на срѣдствата за производство въ ръцѣтъ само на една класа, отнемающа ги отъ други, туря въ враждебностъ измущата и неимущата класа. *Антиоцизмътъ между пролетарията и буржуазията* се явява вслѣдствие основното противорѣчие на буржуазния строй: капиталистическото присвояване при общественото произвеждане.

При капиталистическия начинъ на производството никой не знае, колко стоки сѫ нужни на всемирния пазаръ, за това всѣки гледа да произведе колкото може повече и по-ефтино, за да конкурира другитѣ стоко-продавачи. Производството въ фабрицитѣ се урежда, организира се. Но за това пъкъ, никой фабрикантинъ не знае, колко стока трѣба да приготви за пазара. Всѣки приготви стоки, безъ да се съобразява съ нуждитѣ на пазара, безъ смѣтка. Отъ това се явява *анархическото състояние на производството въ обществото*, *анархическото състояние на производството въ неговото цѣло*.

Тая анархия кара всѣки капиталистъ да усъвършенствува своитѣ машини. Но машината замѣня човѣшкия трудъ и колкото тя е по-усъвършенствувана, толкова повече човѣшкия трудъ се изтиква. Но въ капиталистическото общество, дѣто продажбата на труда служи за единствена възможностъ на работника да живѣе, усъвършенствуванието на машинитѣ, като прави човѣшкия трудъ излишенъ, лишавя работника отъ срѣдства за съществуване. Въвеждането и усъвършенствуванието на машинитѣ създава такъвъ слой работници, зарадъ които нѣма работа и които Енгелсъ нарича още въ 1845 г. *резервна армия*. Тѣй щото, извънредната производителностъ на едни работници кара другитѣ да гладуватъ. Като се стрѣми да произведе стоки за всемирния търгъ, промишлеността подкопва вътрѣшния си пазаръ.

Отъ друга страна същата анархия въ производството заставлява капиталистѣ да произвеждатъ колкото се може повече и повече стоки. Прѣдложението прѣдизвиква търсене, но все таки разширението на произ-

водството надминава разширението на пазаритѣ. Последнитѣ се прѣпълватъ. Настава промишленъ търговски кризисъ. „Търговията се замира, пазаритѣ се прѣпълватъ съ масса продукти, които немогатъ да се продаждатъ, наличнитѣ пари изчезватъ отъ обръщане, кредита се унищожава, фабрицитѣ се заиратъ, работницитѣ се лишаватъ отъ всѣкакви срѣдства за съществуване и именно по тая причина, че сѫ произвели твърдѣ голѣмо количество, банкротства идатъ слѣдъ банкротства, аукционътъ (продажба на мезатъ) слѣдъ аукционъ. Застоя се продължава цѣли години, маси производителни сили се унищожаватъ и распиляватъ, догдѣто натрупанитѣ стоки не се расчистятъ, най-сетнѣ, съ много или малко повисена цѣна, догдѣто не се поднови движението на производството и на размѣната. Малко по малко туй движение се ускорява, шагътъ се смѣнява съ рисъ, промишлената рисъ преминава въ галопъ, който отсѣгна мѣстото си на безумния кариеръ, сѣщинека steeple chase (скачка съ прѣпятствия) на промишлеността, търговията, кредита и спекулацията, за да се струполи отново, слѣдъ отчаяни скачки въ ямата на фалирапие.“ Такива кризи се повтарятъ всѣки прѣзъ 10 години. Прѣзъ 1825 г. стана първия кризисъ и Фурье справедливо го нарича *crise-rigide*, т. е. кризисъ отъ излизъкъ. Въ цивилизацията бѣдността се ражда отъ излизъкъ. Основното противорѣчие на капиталистическото производство и размѣна дохождатъ до апогея си. Начинътъ на размѣната не отговаря на начина на производството и тѣ се обѣскватъ помежду си.

За да дѣйствуватъ срѣдствата за производството въ капиталистическото общество, тѣ трѣба да експлоатиратъ работническата сила, като ставатъ капиталъ. Но въ врѣме на кризиситѣ срѣдствата за производство оставатъ въ бездѣйствие, масса работнически сили се изтикватъ отъ употребление, т. е. прѣставатъ да се експлоатиратъ. Изъ подъ властта на капитала избѣгватъ много срѣдства за произвеждане, продукти и работници. Тия излишни срѣдства за произвеждане и тия изтикани работници се бунтуватъ противъ капитала. Капиталистическия начинъ на производството става *неспособенъ* да управлява порастналитѣ производителни сили. Обществениитѣ производителни сили се подигатъ противъ капиталистическата си обивка.

Срѣдствата за производството и прѣнасенето на продуктѣ ставатъ тѣй грамадни, щото не сѫ по силитѣ на единъ капиталистъ и неговото мѣсто се заема отъ акционерната компания. Акционерната компания си отива при дохожданието на държавата, която е принудена да вземе въ ръцѣтъ си едритѣ срѣдства за съобщение и производство: желѣзници, пощи, телеграфи, рудници и др. . . Но както при акционернитѣ компании, тѣй и при държавна намѣса характера на работата не се изменя: пакъ такава експлоатация на работницитѣ, пакъ печалбата за капиталистѣ.

Буржуазията стана *неуспѣшна*. Всички работи при производството се извършватъ отъ пролетарията: работници, служаци, нагдѣлници, инженири, всички се набиратъ отъ срѣдата на пролетарията. Економическата несъстоятелностъ на буржуазията се повтаря прѣзъ всѣки 10 години, а политическата, интелекту-

алната и моралната си несъстоятелностъ тя сама я вижда.

Грамадната концентрация въ промишлеността, търговията и земледѣлието, която постоянно расте, съставлява *материалнитѣ* елементи за общественото владѣние. Дѣйствието на тая концентрация води подирѣ си необходимостта отъ колективенъ трудъ и взаимна зависимостъ между разнитѣ работници. По тоя начинъ економическата концентрация поражда *интелектуалнитѣ* елементи за общественото владѣние. „Който казва манинизъмъ, който казва пара, необходимо казва економическа концентрация, а колективизмътъ е просто корона на тая концентрация, която не излиза отъ нашето въображение, а отъ порѣзъка на пѣщата“. Развитие на производството, съ което буржуазията събори феодализма и востържествува, се насочва сега противъ нея.

„Но тя не само искава оржидията, съ което ще ѝ се нанесе смъртенъ ударъ, — ти породил сѣщо и хора, които ще насочатъ това оръжие — съврѣмениятъ работникъ, пролетариятъ. . . Ти произвежда, прѣди всичко, своитѣ собствени гробари. Нейното поражение и побѣдата на пролетарията сѫ еднакъво неизбѣжни“.

Както виждаме, съврѣмениятъ социализмъ не е измислица на пѣкой добродетелателъ на човѣчеството, но тѣй схваща общия вървежъ на сегашното общественно развитие и, основающа се на дѣйствителността, указва какъ отива това развитие. Идеалътъ съпада съ тенденцията на реалността. Знаеще какъ дѣйствуватъ общественитѣ сили, ние не умѣемъ да насочимъ дѣятелността си въ туй направление. Съобразице се съ тѣхното дѣйствие, ний ще вървимъ къмъ идеалътъ. Тия сили сѫ слѣпни и неотвратими; зарадъ невѣжата, тѣ работятъ въ негова връжда и го избѣскватъ изъ пътя си, ако той поеме да имъ се противи. Социализма неможе отъ нищо да се бои, защото той дълбоко се корени въ дѣйствителността, и да става какъто ще става, но неговото тържество е неизбѣжно!

Георги Бакаловъ.

Положението на селитѣ.

Голѣма частъ отъ нашето селско население е изложена на произволитѣ на всевъзможни стражари, грубитѣ посяпки на които може да се прѣтърпяватъ само въ една источна страна. Ако не грубата и безпощадна експлоатация на попятъ или кметѣтъ, то жестокиятъ ударъ на стражаринѣтъ. Слѣдующия фактъ хвърля достатъчно свѣтлина върху нашитѣ деморализирани административни власти.

Прѣзъ мѣсець Януарий стражаринѣтъ Илия Поцовъ нападна селенинѣтъ отъ с. Чипоровци, Берковско, Пгнатъ Мининъ, тъкмо въ туй врѣме, когато той си напълнилъ колата съ гюбре и впрѣгналъ воловетѣ. Безъ да му казва дума, распрѣгналъ му воловетѣ за да ги вземе срѣщу пѣкакъвъ данѣкъ. При многократнитѣ молби на нещастния селенинъ да му се пустнатъ воловетѣ, стражарина исувалъ безъ разборъ и не искалъ да чуе.

Друга още по-трагична сцена се случила съ селенинѣтъ Дамянъ Икинъ.

Сѣщия стражаринъ съ други двама отива въ домѣтъ му. Както по напрѣдъ, безъ да

прѣдизвѣства, той подкараше 8-тѣх овци на бѣдни селенинѣ. Дѣцата му писали, като виждатъ че единственното имъ богатство отива. Нажаления баща помолилъ стражарина да остави овцитѣ, а вмѣсто тѣхъ да му даде 4 говеда. Кой те слуша? Вмѣсто милостъ, той грабналъ една сопа и почналъ да бие безжалостно бѣдни данъкоплатецъ, като заповѣдалъ на .I. Неделинъ да се откаратъ овцитѣ въ общината. Той не го послушалъ, но за туй пѣкъ гърбътъ му испиталъ пашката на разсвирѣпелий се джандаръ. Когато отишли въ общината, той оскърбилъ още мвезина селенинъ, единъ отъ които (И. Гоговъ) е протестиралъ за нахалното му поведение. Золумлущитѣ, които е извършилъ този джандаръ злодѣй надъ Чипоровци сж неокачествими и до висока степенъ възмутителни. И важното е, че стражарина не събиралъ редовни данъци, а недобори отъ 1881—85 г., дадени веднѣжъ, но незаписани никѣдъ.

Многобройни сж такива факти. Ако тѣ всички излѣзеха на явѣ, тогава само въ всички пълнота можеше да се прѣдстави съ какви грубости и оскърбления пара по пара се събиратъ държавнитѣ милиони, съ които се поддържатъ военницата, шпионитѣ, приставитѣ, предприемачитѣ, и се плаща на министри по 1500 гроша на день да правятъ луксозни разходки по Европа, за които селенина едвамъ е чувалъ. Освѣнъ че данъцитѣ, които селенина плаща, се взиматъ отъ воловетъ му, отъ черния му трудъ, но и ге събира; царцината, чрѣзъ своитѣ агенти, като го отрупва съ хиляди псувни, оскърбления и побои. Такава е селската сиромашка урсия. Селенина е готовъ и душата си да даде, за да запази да не испъзни изъ рѣцѣтъ му малкия имотецъ. Но сто, че управницитѣ и богаташитѣ, които го оголватъ и на сила му грабятъ имота, най-много клѣветятъ социалиститѣ, че тѣ биле лоши хора, безбожници и че искали да имъ дѣлятъ имотитѣ. А защо е това? Защото социалиститѣ искатъ да научатъ селенинѣ, какъ да престанатъ да робуватъ на богаташката наредба. Тѣ искатъ да се въцари друга, нова наредба на правдата и добрия поминѣкъ. Но за богаташитѣ и управницитѣ това е смъртъ, затова тѣ клѣветятъ социалистическата партия. Социалиститѣ искатъ да нѣма вече робство на земята, а богаташитѣ и управницитѣ искатъ селенина да си робува вѣчно така, както е робувалъ до днесъ.

ПОДЛИСТНИКЪ.

Съ хора и пѣсни новобранцитѣ напуштатъ селото.

Дѣцата глумливо се трупахъ на селскій мегданъ. Писна гайда... Кому ли свири? Нима на това окжасано момче? Че то е сирака Ненчо, — говедарчето... И го глей какъ се стегнало и съ бѣла, спретната раница!... Кой ли му ж е ушилъ? — Нѣма си горкия, нийде никого: ни баща, я майка, ни отъ рода... Той е изъ Туркия и отъ години е говедаръ въ нашето село... Па за кадѣ ли е тръгналъ?

— Новобранцитѣ тръгватъ!

— Майки, белки тръгватъ вече! — се понесе болестно изъ селото и въ мигъ мегдана се прѣпълни — старо и младо, окжасано и спрѣтнато.

А гайдара — невидяла му се и гайдата — свири ли, свири! — Ненчо съ оня лудетина — Такинъ Баню подбраха го и тръгнаха да свѣртатъ дружината новобранци. Ето ги прѣдъ дѣдова Стойчовъ вратникъ:

— Чоню нечумясалъ, хайде бре!

— Глей ги, какви забързали... — каза — прѣдъвка старата майка и отри съ кочавива ржка слъзливи очи.

А старийтъ:

Военни прѣлести.

Деморализацията си пробива пътъ все повече и повече въ нашата войска. Сжции ови подполковникъ Мариновъ, началникъ на 1 п. Соф. дивизия, който миналата година се основаваше на шпионскитѣ донесения на полицейскитѣ пристави и прѣследваше войницитѣ социлисти, още не се е оставилъ отъ този си адетъ. За да запази цѣлостта на безобразната военна дисциплина, този бившъ агентъ на Стамболова ето каква заповѣдъ е издалъ по Соф. гарнизонъ, съ дата отъ 11/III, подъ № 27.

§ 4. За изпълнение. Наплодяването и распространението на много пасквилни политически (страхъ го е да рече социалистически, а пѣкъ сами тѣ вѣждатъ полит. развратъ въ войската) органи и издания, за които нѣма нищо съето, (само за тѣхъ тѣхнитѣ възгледи сж свѣти) изискватъ да се обърне сериозно внимание върху § § 45 и 208 отъ устава за вѣтрѣшната служба, издание 1880 год.

Въ полза на доброто възпитание на войницитѣ въ духа на бѣзпрѣдѣлна вѣрностъ и прѣданностъ, къмъ прѣстола и отечеството, тия издания (политическитѣ) трѣбва да се държатъ далечъ отъ тѣхната срѣда.

Съ високия си примѣръ офицеритѣ въ ролята имъ на наставници и възпитатели трѣбва да служатъ за образецъ на самоотверженностъ и дълбока прѣданностъ къмъ прѣстола и отечеството, съ дългътъ къмъ службата въ ролята имъ на отговорни началници, изисква да следятъ най-строго и да не допускатъ да се распространяватъ, въ срѣдата на повѣрнитѣ имъ части идеи, право противоположни на военния духъ и дисциплина.

Като отбѣлзвамъ голѣмата отговорностъ, която влѣче подирѣ си всѣка небрѣжностъ въ това отношение, прѣдлагамъ на началницитѣ на частитѣ и учрѣжденията отъ вѣтрѣшната ми дивизионна областъ да обърнатъ най-сериозно внимание на вѣрността ми заповѣдъ и да взематъ всичкитѣ зависящи отъ тѣхъ мѣрки, щото общата отговорностъ, която носятъ въ това отношение офицеритѣ отъ всѣка частъ и учреждение, да ги следили съ тѣхнитѣ постоянни грижи и усилия за прѣдупрѣждане на злото, което застрашава основнитѣ начала на войската.

Гдѣ ли аджеба, въ кои ли държава сж възможни подобни дивотии? Този безукоризненъ служител на Марса и оръдие на всѣки властующъ, иска да отдѣли толкова младежи отъ тѣхнитѣ приятели и близки. Ако § § 45

— Нека, нека бързатъ... часъ по прѣди... безъ бела... нека отъ сега още очитѣ на четире! Тамъ не е като при баща, майка...

— Ба, ще го милуватъ!... Зеръ рода имъ е та... Стопятъ човѣка и това ти за това, — додаде чонювъ баю.

И стегна се Чоню, потегли по гайдата. — Сбогуването ще е на мегдана, слѣдъ хоро.

— Хайде Ивале, хх! — отзова се дружината прѣдъ ивановий плѣтъ и си подсмигнахъ.

Хий, чуми! — озъби се були Ивановица... Но бабата жъ дръпна:

— Срамота ма!

На, горка, захлѣца съ гласъ и реди раницата, — варена кокошка, млинъ, — незабрава и соль...

А Ивалъ стегна навоитѣ, накриви калпакъ... Срѣмжа на булката си, пѣкъ самъ прѣгльща, прѣгльща — съзлитѣ...

— Иване, маминъ Иванчо, хайде чоджумъ стига! — Загѣ глумливо дружината прѣдъ бакалъ Банюва домъ.

— Ей ме сега на хе! — обади се Иванчо: — влѣзте въ дюкяна!

— Пѣкъ и ще тръгнете! — простълена ваткина му китка главената сестра; — пе ми се и вѣрва!

— Е, ще повѣрвашъ!

— Ама, баю, за мойта свадба да дойдешъ!

— И ме пустни ти сега!... стига...

и 208 отъ устава за вѣтрѣшната служба забраняватъ влизанieto на външни лица въ казармитѣ, то не може се упати и влизанieto на нѣкоя „заразителна“ брошурка. Жестокитѣ малтретирания и дивитѣ грубости сж, които подкопаватъ основнитѣ начала на войската. Минията, както този невѣжа наричае социализма въ едно официално писмо м. г., ще обгръща все повече дълбокитѣ слоеве на военната масса, догдѣ щикветѣ се обърнатъ противъ ония, които ги владѣятъ. Военната те-гоба е най-опасното прежедие за всѣки гражданинъ. Казармитѣ, — това сж заведения за развратъ, деморализация, угнетение, ограничение. Нима гражданина стѣпилъ въ войската, трѣбва да се лишава отъ това право да слѣди съврѣменнитѣ политически работи?

Ний протестираме най-енергично противъ тия дрѣзки ограничения, които затѣняватъ българскитѣ граждани, за да ги направятъ способни да се подчиняватъ на грубата тирания и дивия воененъ моралъ.

С. Русевъ.

Софийскитѣ Синдикати.

Всѣко общественно явление си има своитѣ социално-економически причини. Ако условията раждатъ извѣстно явление, то вече сжмъ стаява, въпрѣки желанието на отдѣлни единици, въпрѣки реакционнитѣ мѣрки взети противъ него. Синдикиранieto на работницитѣ у насъ не е случайно явление, то е плодъ на економическия гнетъ, — плодъ на классовото различие. Синдикатитѣ сж нови барикади, отъ гдѣто ще се зацѣпаватъ за въ бѣдѣще интереситѣ на българския работникъ.

Инициатива за синдикиране дадохъ работницитѣ — печатари. Първи тѣ дадохъ сигналътъ и се организираха както въ София, тѣй и въ провинцията. Синдиката има вече клонове изъ всичкитѣ градове въ България гдѣто има печатници. И то е естествено, затова, че туй работническо съсловие е пай интеллигентното и слѣдов. по скоро разбира своитѣ классови интереси. Слѣдъ това вече послѣдна и синдикиранieto на работницитѣ отъ другитѣ съсловия. Днесъ вече броимъ нови синдикати: Печатарския, Шиваческия, Желѣзарския и Обущарския. Основата на тоя послѣдния се даде на 30 м. м. Повечето отъ Софийскитѣ работници кувдураджи, еменеджи, чехларе и пр. бѣха се събрали въ 8 часа сутр. въ салона на дружество „Вратство“. Засѣданието се откри подъ прѣдсѣдателството

Па за тогасъ — не ще ме пустнатъ, ти си го знай!

— Божке, дано те пуснатъ, баю!

— Стига си го гиздила де, стига си го милувала! — обади се Бонѣовица; — пусни го да върви на хорото... Върви, сине, на немисли му! Потрѣбатъ ли ти пари, — писвай! Азе ще проглушж ушитѣ на баща ти и пакъ ще го накарамъ да ти праца повечко...

— Хайде, Стойчо, прѣбириай се! — отзова се дружината прѣдъ були Калинина.

— Ахж, идж! обади се Стойчо.

— Абре, синко, да бѣхмѣ ги баре продали...

— Неможе, мамо, не бива! Тѣ ми сж живота. Да си ги заварѣ пакъ 30 брави, — доста е. А паритѣ се харчѣтъ... Не пуши, по крѣчми не ще ходѣ и пакъ ще прѣкарамъ... А додѣ тато оздрави, ще ви нагледва вуйчо. Ще му се отплатѣ азъ, га се върна... Саде тѣхъ, овцитѣ, дано Богъ опазѣ! Моли и ти вуйчо, да ги глѣда както свои!

— А бре, синко, че безъ пари... Дѣ години е туй!

— И три да сж, що ще му е, — ще се търпи...

— Ехъ, на дума е лесно Стойчо, лесно е синко... драго чѣдо! — и клѣтата сиромашини пригърна първинѣтъ си синъ...

И отиде Стойчо при болния си баща, коленичи, цѣлуна му ржка... Па благослови

на нашия старъ другаръ кундурадѣи *Ив. Банковъ*, който весело поздрави събравшиятъ се работници за тѣхната солидарностъ и съзнание интереситѣ си, слѣдъ което даде думата на *Султурова*, който обширно говори за економическия превратъ у насъ и естественната необходимостъ отъ синдикалната организация. Вторий говори *Ст. Русеовъ* за економическата и политическата борба на работниците, като завърши съ думитѣ: „Да живѣе съзнателната работническа борба!“, който викъ минутно облада залата.

Слѣдъ рѣшитѣ се пристѣпни къмъ записване членове на Синдиката, които възлѣзоха на 102 души. Избра се една 5-то членна комисиия, която да изработи проекто-устава и въ едно близко общо събрание да го прѣдстави на одобрение.

На свършекъ прѣдседатели на печатарския Синдикатъ *Ст. Барчевъ*, поздрави новоорганизиранитѣ работници, като показа същевременно на нѣкои практическостѣ за водение дѣлото на новата организация. Събраието се закри при пълно въодушевление на работниците.

Нека провинциалнитѣ работници взематъ примѣръ отъ Софийскитѣ си другари, нека си подадѣтъ братски ръцѣ за задружно дѣйствие, тамъ е спасението!

Иовъ.

Какво става по насъ.

— **Посѣтото семе** на Ст. Загорский владика не падна на камъкъ. Намѣриятъ се единъ неговъ събратъ отъ Добричско, въ с. Б. който донесълъ до Архьер. намѣстникъ, че учителътъ билъ безбожникъ. Последния рапортиралъ до инспектора, и учителътъ билъ вече отчисленъ.

И понове и инспектори запрѣтнали се да прѣмахнатъ опаснитѣ и „разрушителни елементи“.

— **Понеже р. Дунавъ** е прѣтлеа много мѣста, както български тѣй и романски, та по Дунава плуватъ дървета отъ кастренитѣ гори по край романския брѣгъ, хората отъ Тутраканъ отиватъ и ги набиратъ. Между другитѣ единъ баща съ своя синъ е отишълъ да си набере дърва пѣ за зла честь, щомъ се навежда момчето, на възраст 12 год., скоро прѣстигва и другъ каикъ (ладия), за да взематъ тѣ дървото, прѣтискватъ главата му между двата каика, смазватъ я и то моментално умира.

го немощния баща; благослови за години, а може и вѣчна раздѣла съ едничката си мила опора въ немотата на грозната сиромашия...

* *

А момитѣ на мегдания събрали се въ купъ, навели глави, пѣкъ киткитѣ имъ — зимни китки — скърбъ и съззи...

Дружината събрана иде и пѣе:

„Не плачи майко, не тъжи,
Азъ пакъ ще дойдѣ!“

И съ трѣпетъ пронизва дрезгавил имъ гласъ младо и старо...

Размѣсихъ се.

— Хубава китка, Комне, хубава, като тебе! На сърдце ще ѣжъ посѣ, либе, та дано ме до край имашъ и ти на сърдце!

— Да не харосамъ, Стамо... Очитѣ да ти истѣкатъ, както що тѣкатъ тия съззи... — и гласътъ стихва, доисказватъ бисернитѣ съззи, гонящи се по посърнали момини бузи...

А той стиска и прѣсти... Каква би била една цѣлувка! — И къса се сърдце, съззи се ронѣтъ...

— Хоро, гайдарю! Хайде, момичета, на хоро! — подкапватъ желенитѣ; — който не е тропалъ туй хоро, — нищо не знае!

И залюлява се хорото... А бѣлищата рѣди и изрѣжда...

Ако вѣтреца би проговорилъ, той би ни

Полицията и Русеенскитѣ работници печатари.

Русеенскитѣ господари въ съюзъ съ военитѣ начальници сѣ обявили дуелъ на Русеенския печатарски Синдикатъ! Всички възможни сръдства сѣ употребили за неговото растурване: довѣждане чуждестранни работници, заплашвания, влечение по участкатѣ, обаче всички тѣхни мизерни планове се осуетяваха!

Его какво извличаме отъ едно писмо на Русеенския Прѣдседателъ на Клопътъ:

„На 27 т. м. ме повикаха съ нѣколко члена отъ синдиката въ 1-й участъкъ, безъ да знаемъ нѣщо; когато отидохме въ участъка, влизамъ при пристава, виждамъ въ ръцѣтѣ му една бѣла хартия паписана отъ господаритѣ, единъ видъ прошение пълно съ измислици! Какво не искахъ: ходели сме да биемъ хората по улицитѣ, искали сме да запалимъ печатницитѣ, нemoжели да си отворятъ дюкянитѣ и пр. Ний помислихъ какво да отговоримъ, казахме че нѣмаме извѣстие отъ подобни нѣща, а тѣ ако иматъ доказателства, нека да ни дадѣтъ подѣ съдѣ.“

Слѣдъ като ни распита пристава единъ по единъ, каза да си отидемъ.

На 29 заранѣта още спѣхъ, чувамъ че пѣтнитѣ врата се хлопатъ. Щомъ отворихъ вратата, виждамъ напредъ си стражаринъ, съ една бѣла хартия въ ръка. Какво е? — „Вий ли сте Божановъ“, — да азъ съмъ! — да се явите въ 9 часа при началника. Огивамъ на опрѣдѣленото врѣме въ управлението, явихъ се на секретари; той ме заведи при управителя. Седнахъ въ коридора да почакамъ малко, по ето че стражара ме покани да влѣзѣ вътрѣ. Когато влѣзохъ вътрѣ виждамъ управители се расхожда, а на единъ столъ седеше *подполковникъ Череповъ*.

Запита ме подполковника: „Вий ли сте Божановъ?“ — да азъ съмъ! — „Вий ли сте прѣдседателя на синдиката?“ — Да, азъ съмъ. — „Ами прочелъ ли си нѣщо въ в. „Социалистъ?“ — Като какво нѣщо да прочета, и защо ме питате чель ли съмъ или не? — „Питамъ те“, ми каза той, „познавашъ ли нѣкой си Войновъ, който е далъ на „Социалистъ“ дописка, че началствующитѣ лица биле пускали войници да работятъ изъ печатницитѣ?“ — Нѣма нужда да ви обяснявамъ да ли познавамъ подобно лице, вий ако мислите че това не е истина, а просто клевета, азъ мога да ви докажа съ свидѣтели, че самия войникъ който е работилъ, се хвалеше на еди кое кафене, че сѣ го отпуснали

описалъ отнесенитѣ му кървави въздишки на топицата се младостъ, би ни описалъ какъ се къса майчиното сърдце, и би ни описалъ тѣй, че небето би потъмняло!...

А пѣкъ дѣдо погъ благослови:

— Упѣтилъ ви богъ момци! Нека иматъ благословението му началницитѣ ви! Бѣдете послушни, бѣдете покорни: покорна глава сабя ѣжъ не сѣче!

— Така е, момчета, — обади се бѣлобради дѣдо Божилъ; — покорена глава сабя не ѣжъ сече! Търпете, — ще прѣживѣете, па ще си дойдете тукъ — на воля...

Ала Стойча прѣжрнала го майка и не пуца го!...

Но отбѣсна го ти:

— Върви, сине, върви!... Не ще си ти и тука на воля!... И нека ме не сваришъ!... Баръ да не глѣдамъ какъ плащанъ борчове — черни теглила... Върви сине! Нека е проклѣта тая урисия, що ми те зема, тебъ — първа отмѣна!... Сбогомъ, сине! Сбогомъ, милъ сине! — па прѣгърне го и пакъ не пуца го!

И плаче мало и голѣмо — жени и мъже, дѣца и старци!...

*

А трѣгнахъ „съ хора и пѣсни“ новобравцитѣ „за служба на отечеството“ — казватъ вѣстниинарскитѣ копон на богатѣщата наредба.

А. Т. Страшимировъ.

да работи и му се плащало 10 л. дневно; освѣтъ това се е хвалилъ на много мѣста, че търговцитѣ отъ новата търговска банка сѣ на негова страна и че не се боялъ отъ никакви оплаквания. „Това го говоришъ истина, и кои сѣ тези лица, които сѣ чули когато е говорилъ войника?“ — Да, това е истина и свидѣтелитѣ сѣ еди кой, и еди кой.

Слѣдъ това ми се каза, че съмъ свободенъ да си отида, послѣ повикаха още нѣколко члена, единъ кафеѣи и единъ кундурадѣи, но и тѣ потвърдиха същото.

Ще видимъ по-послѣ какво ще излѣзе отъ това дознание“.

Нѣма нужда отъ коментарии! Впрочемъ азъ лично познавамъ Русеенскитѣ господари-печатари, а особѣнно г. *Дробнякъ*, при когото съмъ работилъ като словослагателъ прѣзъ 1884/85 години и въ най-критическитѣ врѣмена (кога отивахъ на Сърбско-Българската война), той не ми заплати необходимитѣ за менъ 74.35 лева, които ми дължи още!

Работници! его Ви още едно доказателство, че полицията — властѣта, е защитница само на господарскитѣ интереси и че работната класа не може нищо друго да очаква, освѣтъ гонения и угнетения отъ тая полиция!

Ст. Барчевъ.

Социализмътъ и селенитѣ.

Денътъ 16 Априлий ще остане наметенъ за селенитѣ отъ с. Ковачевецъ (Поповско). Бѣше 10 часа прѣди пладнѣ. Като молния се разнесе слухътъ, че наскоро ще пристигне социалистическия депутатъ на Павликенската околия, Н. Хр. Габровски, и ще заmine за Търново. Ако селенитѣ пожелаатъ, той щѣлъ да държи рѣчь. Наскоро заби и малката камбана. Всички се надирѣвараха кой по напѣрѣдъ да дойде. Училищния дворъ почернѣ. Събраха се по-вече отъ 120 души. Помедитѣ на всички бѣха усремени къдѣ Попово, отъ гдѣто се очакваше скѣпия гостъ. Габровски пристигна и дойде въ училището. Сръщата бѣ тържественна. Той захвана да говори за социалистическата партия, за лошото положение на селенитѣ. Като спасително сръдство той имъ посочи здружаванieto. Той говори и за религията, като свърши съ военщината, колто най-много тѣжи на гърба на селенитѣ. Той свърши рѣчьта си, като каза, че само въ здружаванията и социализмътъ е спасението.

Когато народия ораторъ говорѣше, често бѣше прѣкъсванъ съ гласовѣтѣ: *добъръ, тѣй,*

Прѣзъ врѣме на стачката.

Угнетението и експлоатацията надъ Софийскитѣ словослагатели бѣха надминали всѣка граница. Положението имъ отъ день на день все повече се влошаваше. Този господаръ испсувалъ работника, они го истласкалъ и испѣдилъ изъ печатницата, трети при заплащанieto отбива на всѣкиго по 50 ст. или 1 л., отъ което му се събиратъ 25—30 л., и ми. др. още. Нима и работника не е човѣкъ? Нима той не се пуждае отъ храна, облѣкло и всички свѣтски сладости, както всѣки буржуа?

Най сетнѣ работницитѣ намѣриха ключа на своето спасение. Тѣ се организираха въ синдикатъ.

Господарската недобростьѣстностъ бѣше вече нетърпима. Работницитѣ, съ исклучение на двѣ печатници, напустнаха всички работата, обявиха стачка.

Римъ бѣше въ туй врѣме правителственъ вѣстникъ. Тѣмъко въ туй врѣме той зачинаваше правото на „огасѣте свѣститѣ“. Ами сега? За единъ два броя както и да е, — има материалъ набранъ отъ стачницитѣ. Но подиръ?

Я слушай — казва притежателя на печатницата Каловдасъ на съдружника си — да захванемъ да редимъ ний сами. „На старъ

отрно, то си е тъй и ми. др. Посрѣдъ всеобщото мълчание, чу се гласътъ на попъ Юпя: *Имаш ли, Ваши милостъ, прѣдписаніе отъ министерството да проповѣдаватъ туй социализмъ за да бунтуватъ хората?* Селенитѣ обаче търмогласно го прѣкъснаха и му извикаха: *Па оънъ дѣдо поне! Твоята работа е въ черква, а не да се мисли въ нашитѣ работи.* Посрѣдъ грѣмливото ура! и да живе Габровски, ораторътъ биде каченъ на масата, слѣдъ което вѣкътъ да живе социализмъ се разнасяше дѣлечъ изъ въздуха и заглушаваше всички наоколо.

Кога си тръгна, Габровски биде съпровожданъ до края на селото. По лицата на всички селени блѣщеше *жизнерадостна усмивка*, но не отъ охолния животъ и доволство, а отъ вѣрата въ социализма.

Прѣзъ този день Ковачевицъ прѣдставляше чудесна картица.

Нашитѣ селени видѣха, че прѣзъ устата на Габровски говори правдата и истината. При една бѣдѣ избирателна борба, тѣ ще знаятъ да цѣнятъ своитѣ граждански права.

Единъ зритель.

КНИЖНИНА.

Дѣ е бѣдата? Повѣсть отъ Ив. Франко. Прѣв. Г. В. цѣна 20 ст. Разградъ.

Горнята книжка е № 14 отъ работническата библиотека. Всѣкой, който се интересува отъ работническото дѣло, ще прочете съ удоволствие тази малка, но пѣкъ хубава повѣсть. Особено тя е важна за работниците. Съ единъ привлекателенъ езикъ въ нея се расправя, какъ единъ охолень богаташъ не можелъ да разбере какво е туй *бѣда*. Като излѣзалъ веднѣжъ по расходка, видѣлъ че управителя бие единия слуга и го попиталъ защо това.

„Господарю, казалъ управителя, Христо получава катадневната си порция“.

Подиръ това той си заминалъ охилень, но дочуль вѣкътъ на Христа: „Охъ, бѣда моя, проклета бѣда“, който пишѣлъ подъ ударитѣ. Господарч се върналъ, казалъ да го оставятъ и гнѣвно попиталъ:

— „Какво ти казвашъ за бѣдата? Какво е то?“

— Бѣда ли, чорбаджи? — промѣлвилъ Христо, що е бѣда? Бѣдата е бѣда, да пукне! Тя е нашия хлѣбъ насущний.

— Вашъ хлѣбъ! Какъ тя изглежда? Азъ до сега нищо не съмъ слушалъ за нея.

— Е, тогава честитъ си ти, чорбаджи.

ковъ повъ ешкитъ“, ама нѣма какво да се прави.

Че като се запрѣтнали ония ми ти българи, работятъ ли работятъ. И бай Ганю не би имъ завидѣлъ. Но нали е работата за „почитаемото правителство“ и за патриотизмъ, защо да се не работи?

Работѣха тѣ дѣйствително, по съ двама души нищо не става. Правителствения вѣстникъ захвана да куца.

Редактора на в. *Римъ* отива въ печатницата Кечамишъ да се услови да печати вѣстника.

Добрѣ — казалъ Кечамишъ, — на драго сърдце бихъ приелъ да ви печатамъ вѣстника, но позволете ми да ви увѣря, че пѣмамъ достатъчно букви. Правителствения наемникъ видѣлъ, че този благовиденъ прѣдлогъ е не до тамъ за вѣрване, но си излѣзалъ намусень.

А знаяте ли каква бѣше работата? — Ето. Работниците вземаха рѣшение, щото въ една печатница като се обяви стачка, ако материала отъ нея се прѣнесе въ друга, то и въ тази друга печатница работниците да обявятъ стачка.

За туй бѣше се случило горнѣто съ платения редакторъ на в. *Римъ*. Разбира се, че той страшно се разядоса на работниците подиръ тази случка. Кое чиновници, работили едно време запаята, кое чирачета, въ старата печатница се събраха около десетъ души

Отморень-Редакторъ А. Ив. Гюзелевъ.

Пѣкъ азъ до сега не бѣхъ чувалъ, че има нѣкой да я не зная.

— Демекъ ти я познавашъ?

— Ехъ, чорбаджи, отъ като съмъ прѣкпалъ на свѣта.

— Ами я ми я покажи.

— Свѣтлий господарю, какъ да ти я кажа? Тя е навсѣгдѣ.

— Лѣженъ, селендурецо, у мене я нѣма. Азъ несъмъ я виждалъ.

— Да ти дава господъ животъ и здравие! Зарадъ мене е всичко бѣда на свѣта.

— Кажи, каво?

— Да кажемъ, тия камшици! Белкимъ днескашната ми болка не е бѣда?

— Лѣженъ, дѣнгалако, туй е изслужено наказание.

— А ангариията белкимъ не е бѣда?

— Лѣженъ, шийретино, туй е свѣщенъ дѣлъ.

— Ами глада и студа, които търпимъ въ къщи, белкимъ не сж бѣда?

— Лѣженъ, зашто твой мързелъ ги е докаралъ.

— А болѣстѣта на жена ми и на дѣтето ми белкимъ не е бѣда?

— Лѣженъ, туй е воля божия, който за твойто спасение ти испраца тия испитания. Ще ли ми кажешъ ти, дѣ е твоята бѣда? — грозно крѣсналъ господарьтъ.

— Ехъ, чорбаджи, пай голѣмата ми бѣда е дѣто съмъ се родилъ на свѣта.

— Тѣй ли? Че пѣкъ богохулствуванъ, ха! Скоро го повалете, искарайте колкото удари му се падаха и още десетъ притурѣте, замъ да не богохулствува ощи веднажъ“.

Бѣдни селянинъ самъ лѣгналъ на земята и получилъ „заслуженото наказание“.

Жестокия богаташъ, който ималъ непрѣодолимо отврѣщение къмъ работата, запитвалъ и другитѣ си работници, какво е туй бѣда, во получавалъ все единъ и сжщъ отговоръ. Всички той е испѣждалъ, понеже не намѣрилъ удовлетворителенъ отговоръ. Въ една поцна расходка той срѣцналъ единъ младъ човѣкъ въ двора си, който го завелъ да види сжщността на бѣдата въ къщата на слугата Христо. Момькътъ го преобразилъ на краенъ сиромашъ, който испиталъ сладоститѣ на неувнитѣ и боя, като въ отчаянието си убилъ господаря си и послѣ въ качество на разбойникъ билъ осжденъ.

Такъвъ е край на тази малка повѣсть. Всѣкакви прѣпорѣки сж излишни. Прѣводътъ е добръ и разбрагъ за всѣкого.

С. Р.

работници и правителствения вѣстникъ захвана криво лѣво да излиза.

Какъ мислите, какво захвана той да пише за справедливата стачка на работниците?

Той не намѣри думи, съ които да ги обругае. Нѣщо по-вече. Подкапи даже и „почитаемото правителство да вземе врѣмепни мѣрки за запазване отъ тази лоша зараза (социализмъ)“.

Разбира се, че хората които се навъртатъ около този вѣстникъ, хляда лева на мѣсець имъ се виждатъ малко. Естествено е че тѣ така ще разсѣждаватъ. А пѣкъ работниците и хичъ да не получаватъ — казватъ тѣ — могатъ да прѣживѣватъ; тѣ сж навикнали.

Неотдавна „разрушителни елементи“, а сега „социалистическа зараза“. И двѣтѣ еднакво сж опасни за експлоатацията на чуждия трудъ, за свѣщенния принципъ да се гасятъ свѣщитѣ.

Разрушителнитѣ елементи се увеличаватъ вече и не е далечъ деия, когато тѣ ще турятъ край на всѣкакъвъ грабежъ и тирания.

Д. С.

РАЗНИ.

Работа за една копейка. Пристава на 2-ий участъкъ въ гр. Харьковъ, Руссия, по прѣдписаніето на градоначалникътъ, основано на прѣдписаніето отъ Харьковското ковчезничество, отъ *заявителята* Делентьевски поискалъ недоимака му една копейка (2 ст. н^{1/2}). Заявителята внесе копейката въ казначейството съ обявление; то (казначейството) отъ своя страна издало квитанция, и съ рапортъ прѣдставила я по принадлежностъ. И тѣй недоимка — една копейка, а прѣписката струва повече отъ 10 рубли (25 лева). Износно, нѣма какво да се каже: и приставъ и градоначалникъ, и казначейство, всички се провикватъ и искатъ копейката. За тази копейка колко входящи и изходящи помера, колко, рапорти и прѣдписания и отношения. . . . Дали и въ насъ не ставатъ подобни случки?

„Кралевското белгийско дружество за защита на животнитѣ“ е подало до правителството едно прошение, въ което като излага на какви мъки сж изложени „горкитѣ кучета“, иска отъ правителството да издаде законъ, който да задѣлжава ступанитѣ, да хранятъ кучетата си по добръ, да се отнасятъ съ тѣхъ по-добръ, и да ги употребяватъ въ работа (Въ Зап. Европа употребяватъ кучетата за прѣвозване на всевъзможни нѣща) само 10 часа. Когато всевъзможни „кралевски“ дружества искатъ закони за по-доброто отнасяне съ кучетата, както и за употребяването имъ въ работа само 10 часа, като глѣдатъ спокойно, че работника е изложенъ на още по-недостойни отношения отъ страна на господаритѣ си, а сжщо работи много повече, отъ колкото тѣ искатъ за кучетата; тогава кой трѣбва да се застъпи за работниците, които се нуждатъ много повече отъ добри отношения отъ страна на господаритѣ, както и отъ намаление на работното врѣме, за да могатъ живя по човѣшки животъ? — Работниците сами.

Ново срѣдство за распространение на социалистическитѣ вѣстници. Басъ държавамъ съ оногова, който би ми казалъ, че ще се сѣгн какво е това срѣдство! Ето го:

Въ Галиция (Австрия) епископа запрѣтилъ на паството си да чете 1 социалистически и 1 радикаленъ вѣстникъ. Редакторитѣ на тѣзи вѣстници помислили да даватъ въ сжщъ епископа за написание материални загуби, като имъ намалилъ чрезъ това абонатитѣ. Но не станжло нужда отъ това, тѣй като абонатитѣ и на двата вѣстника слѣдъ запрѣщеніето на Епископа се удвоили!

Полицията на Криспи е конфискувала 3 пѣкти нарѣдъ единъ и сжщи брой отъ социалистическия вѣстникъ „Riscossa“, който се издава въ Сицилия. Редакцията издава тогава 1 брой съ статей на самия Криспи, статей отъ неговитѣ органи и нѣколко статей отъ другитѣ социалистически и радикални вѣстници, съ едро печатани всяка статия забѣлжкки, че тѣзи статии въ оригинала не е конфискувана. Това подѣствувало толкозъ агитаторски, щото 2 издание отъ този № сж се распродали въ Сицилия и едно 3-то издание е било приготвено за изкапани на не социалисти читатели отъ цѣла Италия. А рѣдовнитѣ абонати отъ тогава на този вѣстникъ сж се удвоили най-малко.

По добро срѣдство отъ това социалиститѣ сами не могатъ изнамѣри. Х.

ПОКАНА

Къмъ всички работници кундураджий.

Покапватъ се всички работници кундураджий да присѣтствуватъ на изгѣрѣдно общо събрание въ Подѣля на 7-й того 8 часа сутрѣнта, въ помѣщеніето на Общо Работническото Дружество „Братство“, за разглеждане и приемане устава на Дружеството и избиране настоятелство.

София, 6-й Май 1895 год.

ОТЪ КОМИСИЯТА.

Печатница „Напрѣдъкъ“ — София.